

Pfv.II.20.721/2013/25.

A Kúria a személyesen eljáró felperesnek a dr. Diószeghy Éva ügyvéd ügygondnok képviselt alperes ellen gondnokság alá helyezés iránt Budapest XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróságon 17.P.20.513/2011. számon indított és a Fővárosi Törvényszék által 54.Pf.637.974/2012/4. számú ítéletével elbírált perében az említett számú jogerős határozat ellen az alperes részéről 67. és 73. szám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Az alperes ügygondnokának díját 10.000 (tízezer) forint ÁFA-mentes összegben állapítja meg, amelyet az állam visel.

Felhívja a Kúria Ellátási és Költségvetési Főosztályát, hogy a fenti ügygondnoki díjat a számla bemutatásával egyidejűleg utalja ki az alperes ügygondnoka részére.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperes 1950. május 24. napján született, elvált családi állapotú, gyermekei a felperes, valamint Zo., Zi. és I. E.. Az alperes legmagasabb iskolai végzettsége gimnáziumi érettségi, 29 év munkaviszonnyal rendelkezik. 2012-től 65.000 forint öregségi nyugellátásban részesül.

Az alperesnél 1994-ben paranoid pszichózist állapítottak meg, állandó orvosi kezelésre szorulna, de 1996 óta elutasítja azt. 2012 januárjában a J. F. Kórház Pszichiátriai Osztályára került,

felvételekor aktuálisan percepciósz zavart nem észleltek nála, de jelenlétét nem zárták ki, mivel magatartása agitált, ellenséges, beszéde, gondolkodása kissé felgyorsult volt, erősen paranoid élményfeldolgozás jellemezte, többnyire kiabált. Betegségbelátása nem volt.

Az alperes a felperes, valamint másik gyermeke, M. I. E. tulajdonát képező, az alperes haszonélvezetében álló, B., T. u. 20. IV. emelet 12. szám alatti ingatlanban él lányával, M. I. E.-val. Az alperes, valamint vele lakó gyermeke az ingatlan közüzemi díját nem fizeti, 1-1,5 millió forint összegű közüzemi tartozást halmoztak fel. Az ingatlanban víz, áram nincs. Az alperes korán reggel nyakába veszi a várost, sakkozni és könyvtárba jár, újságokat olvas, időnként alkalmi munkából él, üvegeket szed össze. Az alperesnek a gyermekeivel - az I. E. utónevű gyermekén kívül - nincs jó kapcsolata.

Az igazságügyi elmeorvos szakértő megállapításai szerint az alperes figyelme éber, jól terelhető, felfogása megtartott, tudata tiszta, teljesen tájékozott, emlékezete megtartott, gondolkodása felgyorsult, vonatkoztatásos, üldöztetési revendikatív tartalmakkal. Hangulata kiegyensúlyozatlan, ingerült, érzelmileg ellenséges beállítódású, akaratos. Értelme iskolázottságának és élettapasztalatának megfelelő. Az alperesnél megállapítható indukált gyógyszeres kezelés hatására jól kezelhető lenne. Gondolkodási, hangulati, érzelmi és magatartási zavara megfelelő kezelésre eltűnik. Az alperes figyelemfelfogása, tájékozódása, érzékelése érintetlen, a kezeletlen téveszmés elmezavara miatt gondolkodási, hangulati, érzelmi és magatartási zavar alakult ki nála, melyre figyelemmel állapotában változás lehetséges.

A felperes keresetében a Ptk. 14. §-ának (1) bekezdésére hivatkozással az alperes cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezését kérte. Előadta, hogy az alperes ön- és közveszélyes, 13 éve nem dolgozik, orvoshoz nem jár, betegségtudata nincs. Magában beszél, hangosan szitkozódik, közeli hozzátartozóit zaklatja. Saját élethelyzetét megnehezíti, nem tudja fizetni a közüzemi díjakat, áram- és vízszolgáltatás nélküli lakásban él, ahol lakókörnyezetébe sem tud beilleszkedni, szomszédjaival rossz viszonyban van.

Az alperes érdemi ellenkérelmében, annak tartalma szerint a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a felperes hitelt érdemlő okiratokkal nem tudja alátámasztani „hazug és primitív” állításait. A perben tartott tárgyalásokon szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg.

Az alperes részére kirendelt ügygondnok a kereset elutasítását és ügygondnoki díja megállapítását kérte arra hivatkozással, hogy az alperes álláspontjától nem térhet el.

Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperes cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezte az egészségügyi ellátással összefüggő jogok gyakorlása vonatkozásában. Az alperest a választójog gyakorlásából nem zárta ki. A gondnokság alá helyezés kötelező felülvizsgálata iránti eljárás megindításának időpontját 5 évben határozta meg. Elrendelte az alperesre vonatkozó adatok bevezetését a bíróság által a gondnokoltakról vezetett betűsoros névjegyzékbe. Rendelkezett az ezt meghaladóan szükséges intézkedések megtétele érdekében az illetékes gyámhivatal megkeresésével. Az alperesi ügygondnok munkadíját 38.100 forintban, a szakértő díját 60.435 forintban határozta meg, melyet a Magyar Állam visel.

Indokolásában a Ptk. 14. §-ának (1) és (6) bekezdésében foglaltakra tekintettel kifejtette, hogy az alperes paranoid zavara leginkább a családjával, a lakókörnyezetével való ellenséges magatartásában nyilvánul meg, amely azonban nem indokolja, hogy az elsőfokú bíróság által meghatározott ügycsoporton túl további ügycsoportok vonatkozásában is gondnokság alá kerüljön. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes nem tudta igazolni az alperes ön- és közveszélyes magatartását, káros jogügyleteit, így nem állapítható meg, hogy az alperes hivatalos ügyei intézése tekintetében a vagyonkezelés, vagyona védelme érdekében segítséget igényelne. Mivel nem bizonyított, hogy jelen egészségi állapota teljes egészében korlátozná, vagy kizárná a hivatalos ügyek érdekeinek megfelelő intézéséből az alperest, ezért a bíróság kizárólag a belátási képessége korlátozottsága miatt tartotta indokoltnak az alperes cselekvőképessége korlátozását.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes ügygondnoka útján fellebbezett, amelyben az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a felperes keresetének elutasítását kérte. Érvelése szerint az alperes egyetlen alkalommal sem jelent meg a bíróság előtt, de beadványai egész sorával bizonyította a beszámíthatóságát. Az alperes nem fogadta el a szakértői vélemény megállapításait, arra hivatkozva, hogy teljesen tisztában van a saját helyzetével, látja a megoldást is, szellemileg nem beteg, jól sakkozik, és kommunikatív. A pénz fogalmával és értékével tisztában van, a mindennapi életben előforduló feladatokat ellátja, ügyeit maga intézi.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az alperesi ügygondnok másodfokú munkadíját ÁFÁ-val emelten, összesen 25.400 forintban állapította meg, amelyet a Magyar Állam visel.

A jogerős ítélet indokolása szerint az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta, annak alapján a tényállást teljes körűen feltárta. A másodfokú bíróság az elsőfokú eljárásban lefolytatott bizonyítás anyagát, ezen belül az ítélezése alapjául aggálytalanul elfogadott elmeorvos szakértői véleményben és annak kiegészítésében foglaltakat elfogadta és úgy ítélte meg, hogy az alperes érdekében áll az elsőfokú bíróság döntése. Az alperes jogainak megóvása érdekében csak és kizárólag az egészségügyi ellátással kapcsolatos jogok gyakorlása terén áll fenn a cselekvőképességek korlátozásának feltételei és indokoltsága. Ennek fenntartását az alperes érdekvédelme érdekében a másodfokú bíróság is szükségesnek találta.

A jogerős ítélet ellen - az alperes Kúriához intézett személyes beadványai alapján - ügygondnoka nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben mind az első-, mind a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és a kereseti kérelem elutasítását kérte. Jogszabálysértésként a Ptk. (helyesen Pp.) 306. §-ában, és 308. §-ában, valamint a Pp. 49., 74. és 119. §-ában foglaltakat jelölte meg arra hivatkozással, hogy az alperes rendelkezik ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel, így jogszabályellenes volt az ügygondnok kirendelése, és jogszabályba ütköző módon nem kézbesítették az alperes részére a jegyzőkönyvet.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Pp. 306. §-ának (1) bekezdése szerint a gondnokság alá helyezési perben a korlátozottan cselekvőképes felperes, valamint alperes teljes perbeli cselekvőképességgel rendelkezik.

A cselekvőképesség az embernek az a képessége, amelynél fogva saját akarat elhatározásával, saját nevében jogokat szerezhet és kötelezettségeket vállalhat. A cselekvőképesség elismerése egyben az ember alkotmányos alapjoga is, amelynek korlátozására kizárólag a törvény által meghatározott esetekben, törvényesen lefolytatott eljárás keretei között van lehetőség.

A Pp. 308. §-ának (1) bekezdése szerint a gondnokság alá helyezési perben az alperes részére a tárgyalás kitűzésével egyidejűleg ügygondnokot kell kirendelni.

A fentiek alapján tehát a bíróság a jogszabályoknak megfelelően járt el, amikor a gondnokság alá helyezési perben az alperes részére ügygondnokot rendelt ki. Ez a körülmény nem érinti azt, hogy az alperes a perben teljes perbeli cselekvőképességgel rendelkezik (Pp. 306. § (1) bekezdés).

A Pp. 97. §-ának értelmében, ha a félnek a per vitelére meghatalmazottja van, a bírósági iratokat a fél helyett a meghatalmazottnak kell kézbesíteni. Nem járt el jogszabálysértően tehát az első- és a másodfokú bíróság akkor, amikor a Pp. 97. §-ában foglaltak alapján az ügygondnok részére kézbesítette a jegyzőkönyv másolatokat.

A Ptk. 14. §-ának (4) bekezdése alapján cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá a bíróság azt a nagykorú személyt helyezi, akinek az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége - a pszichés állapota, szellemi fogyatkozása, vagy szenvedélybetegsége miatt - általános jelleggel, illetve egyes ügycsoportok vonatkozásában tartósan, vagy időszakonként visszatérően nagymértékben csökkent.

A törvény szövegéből következik, hogy a cselekvőképességet korlátozó gondnokság elrendeléséhez két ok együttes fennállása szükséges: egyrészt az alperes károsodott egészségi állapotának ténye, másrészt az, hogy ez az állapot az alperes belátási képességére olyan kihatással legyen, ami az alapjogként védett személyes döntési autonómiájának korlátozását indokolja.

A Pp. 164. §-ának (1) bekezdése szerint a fenti körülmények bizonyítása az arra hivatkozó felet terheli.

Az alperes pszichés, szellemi életében jelentkező kórosság megállapítása olyan különleges orvosi szakértelmet igénylő kérdés, amelynek megítéléséhez a Pp. 177. §-ának (1) bekezdése szerint igazságügyi szakértői vélemény beszerzése szükséges. Abban a tárgyban azonban, hogy a szakértői vélemény szerinti állapot a mindennapi életviszonyok szempontjából az alperes belátási képességét az indokolt igényeinek megfelelő ésszerű döntési készségét korlátozza-e és mennyiben, a bíróság az alperes személyes meghallgatása, a körülmények részletes feltárása és egyéb peres adatok egybevetésével hozza meg jogi döntését.

Az alapul szolgáló ügyben az eljáró bíróságok az alperes személyes és lakhatási körülményeit, életviszonyait, kórtörténetét részletesen feltárták. A perben meghallgatott tanúk vallomása

teljes mértékben alátámasztotta a felperes előadását a tekintetben, hogy gyógyszeres kezelés nélkül az alperes nem tud méltósággal élni, kényszerképzetek elhatalmasodnak rajta, nem tud beilleszkedni a társadalomba és akadályozzák a normális életvitel kialakításában.

A perben kirendelt igazságügyi szakértői vélemény megállapításai alapján helytállóan jutottak az eljáró bíróságok arra a következtetésre, hogy az alperes betegsége egy olyan indukált pszichózis, amely gyógyszerekkel jól kezelhető, ezért elégségesnek bizonyul a cselekvőképesség korlátozása az egészségügyi ellátással kapcsolatos jogok gyakorlása terén. A gondolkodásában, hangulatában, érzelmeiben, magatartásában, az akaratának a megnyilvánulásában megfigyelhető kóros működések megfelelő kezeléssel eltüntethetők, a zavarok megszüntethetők. Mivel figyelme, felfogása, tájékozódása, érzékelése és emlékezése érintetlen, ezért a bíróságok helytállóan tartották indokolatlannak az alperes cselekvőképességének további ügycsoportokra való korlátozását.

Mindezen adatoknak a Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerinti egybevetése alapján helytálló az a ténymegállapítás, hogy az alperesnek az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége, pszichés állapota miatt az egészségügyi ügycsoport vonatkozásában tartósan, vagy időszakonként visszatérően nagymértékben csökkent (Ptk. 14. §-ának (6) bekezdése 8) pontja).

A 2007. évi XCII. törvénnyel kihirdetett, a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló Egyezmény 25. cikkének b) pontja kimondja, hogy a részes államok biztosítják a fogyatékossgal élő személyek számára kifejezetten fogyatékossguk miatt szükséges egészségügyi szolgáltatások, beleértve a betegség korai felismerését és - szükség esetén - a beavatkozást, valamint a további fogyatékossgok előfordulásának minimalizálására és megelőzésére kialakított szolgáltatásokat. Ugyanezen Egyezmény 28. cikke szerint a megfelelő életminőséget kell biztosítani azoknak a nagykorú személyeknek, akiknek az ügyei viteléhez szükséges belátási képességük, akár pszichés állapotuk, akár szellemi fogyatkozásuk, akár szenvedélybetegségük miatt tartósan, vagy időszakonként visszatérően nagymértékben csökkent, korlátozott.

E kötelezettségek teljesítése során különös gonddal kell tehát vizsgálni az eljáró hatóságoknak azt, hogy az adott nagykorú személy érdekvédelme érdekében szükség van-e olyan intézkedések meghozatalára, amelyek az ő érdekében és jogainak biztosítása céljából elengedhetetlenek és szükségesek.

A peradatokból kitűnően az eljáró bíróságok a jogszabályokban foglalt kötelezettségeiknek eleget téve a szükséges bizonyítást lefolytatták, a bizonyítékokat a Pp. 206. §-ának (1) bekezdésében foglaltak szerint okszerűen mérlegelték. A bizonyítékok mérlegelésével megállapított tényállás, ha az nem iratellenes vagy nem okszerűtlenül, logikai ellentmondást tartalmazó módon történt a bizonyítékok mérlegelése, a felülvizsgálati eljárásban nem bírálható felül (BH 1993. 768., BH 1995. 226.).

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése értelmében a Kúriától jogszabálysértésre hivatkozva lehet a jogerős ítélet felülvizsgálatát kérni. Mivel a fent kifejtettek szerint a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért a felülvizsgálati eljárásban nincs helye felülmérlegelésnek, és ez nem állna az alperes érdekében sem.

A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alperes ügygondnoki díjára, annak viselésére vonatkozó rendelkezés a Pp. 270. §-ának (1) bekezdése alapján alkalmazandó, Pp. 84. §-ának, 312. §-ának (5) bekezdésén, illetve a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-án alapul.

Budapest, 2014. február 11.

dr. Kőrös András s.k. a tanács elnöke, dr. Gyengéné dr. Nagy Márta s.k. előadó bíró, dr. Csúri Éva s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő